

Siste utvikling om Karl den 12s hærtog i 1718.....

Vi husker fra Tiller Historielags årsskrift for 2001, at vi lovt å komme tilbake med eventuelle nye opplysninger i saken. Det uavklarte var " hvor Armfeldt med sin hær krysset Nidelven". Var det ovenfor Øvre Lurfoss eller var det mellom fossene Øvre og Nedre? Dette ble det etter hvert en prinsippsak å mene noe om for noen. Høringer i kommandantboligen på Kristiansten Festning i regi av Trondheims Gevorbne Musketeer Compagnies leder den gang: major Arnt Volden, førte ikke fram. Man måtte ut i lendet for der å forsvare sine meninger i saken. En rekke forslag ble saumfaret uten at en satt igjen med det riktige svaret. Fra Røros kom forsterkninger ledet av bygningsingeniør Ole Jørgen Kjellmark som den gang var svanger med en bok om Armfeldts foretak rundt Røros. Det ble dykket og vurdert over en lav sko. Kunne en finne kvernstenerne som soldatene brukte til å holde brua opp mot strømmen, ville beviset være i havn. Men elven holdt på hemmeligheten.

Men så: En søndag i april 2003 kom svaret. En telefon fra pensjonert gårdbruker og kjent skytter, Ole Lerflaten (83) ga starten på løsningen! Han bor på "Nikolaiplass / Lerflaten" bare noen hundre meter fra Nidelven ovenfor Øvre Lurfoss. Med "øversteløytnant Cronstedts" tegning fra hin 16. november 1718 i hendene, utbrøt han: .....og der er plankstablene som dæm lagra på jordet bortmed husan mine! Jordet heter fremdeles "Sagastykket". Klart det: Så store materialmengder kunne ikke lagres ved fossekanten der saga var. De måtte transporteres litt lengre oppe langs elva til "Sagastykket" som den gang lå under Leira Gods, men som Ole Lerflatens farfar og naboer overtok i 1903. Denne detaljen hadde ingen andre sett.

Og han kunne fortelle mer: Det er funnet kvernstener i elva på de aktuelle stedene. En kvernsten er tatt hel opp og er dekorativt plassert på tunet til Oles nabo: Martin Jensen i "Lersletten". Og en halv kvernsten er trappe-trinn utenfor Oles tidligere våningshus på "Nikolaiplass". Selvsagt kan en skeptiker hevde at det kunne være stener som under transport fra Selbu til mølla på Tillersiden av fossen, gikk

gjennom isen akkurat her. Men det er heller ikke usannsynlig at Cronstedts flytebrygge ble kappet løs etter overfarten og drev noen hundre meter nedover i elva og etterlot seg kvernstener før fossen tok den.

Dagens grunneiere; Kristian Rokseth på "Holtes Minde" og Lars Lillekvam på "Lillekvam" bekrefter endringene som er utført med bekkdalen som het "Sagabekken". Denne bekkdalen var også vegen ned til ferjeplassen som strindinger og tillerbygger benyttet når de besøkte hverandre. (Se årsskrift 2002, der den siste ferjemannen bodde: "Øya" med Ingvald Øien). I dag er bekkdalen fylt igjen.

Med tre punkter som "bevis" for at man er på rett plass, må vel diskusjonen ebbe ut:

- Karene for å feste tømmerlenser går fra saga ved fossekanten og opp til ferjemannens plass på "Skjetneøien". Her kunne flytebrygga fritt bevege seg over til Tillersiden etter at den ble bygd langs land på Strindasiden. Dette er særdeles vanskelig å få til andre steder i elva.
- Sagdammen er markert på Cronstedts tegning og stemmer med sagdammen på Øvre Lurfoss.
- Og altså: Ole Lerflatens opplysning om lagringsplassen for materialer fra saga på "Sagastykket". Markert nede til venstre på Cronstedts tegning.

Takk til alle for ivrige innspill i saken.

Pensjonert gårdbruker og tidligere skytter: Ole Lerflaten på stedet der øversteløytnant Cronstedt valgte å bygge flytebro over Nidelven slik at general Armfeldts hær kunne komme seg over til Tiller for i et hvertfall bedre mattilgangen og kanskje endre strategien for å ta Trondheim by. I bakgr.: "Halsteingård" og "Storhaugen". På Cronstedts tegning trer "Storhaugen" markert frem.

Foto: P. Helmersen

Historielagets utsendte i samtale med gårdbrukerene Ole Lerflaten til venstre, deretter Lars Lillekvam og til høyre Kristian Rokseth, i bekkdalen som var nedgangen til ferjeplassen som Armfeldts hær benyttet i 1718. I dag er bekkdalen fylt nesten igjen.

Foto: M. Sveen

Flyfoto tatt av Ole Jørgen Kjellmark som viser stedet der Armfeldt krysset Nidelva. Vi ser den gjenfylte "Sagabekken" som førte ned til elva. Etter å ha krysset elva over til "Skjetneøien" marsjerte hæren i følge Cronstedts tegning, over "Halsteingård" og videre opp mot "Sjetnan Øvre".

På sidè 483 i boka : " Tiller bygd- og by" kan vi lese om huset til venstre i bildet. Bruket var utskilt fra "Halsteingård vestre i 1907, og hadde g.nr. 56/14 og het "Hagen". Da bildet ble tatt en gang i femtiårene, var eieren Kristen Moen død (1949). Men hans kone Susanna Moen og sønn Arthur levde. Arthur og hans kone Bergliot Bostad drev bruket frem til i midten av femtiårene.

I midten av bildet ser vi et bruk som var eid av Trondheim E-verk, men som på den tid ble drevet av Olaus Østby. Han var også damvokter på Øvre Lurfoss.

I bakgrunnen Leira Gods på Strindasiden av Nidelven. Den perfekte plogete vegen mellom husene var signert Ole Tiller som holdt en stor del av vegene i Tiller i god stand.

Foto: P. Helmersen

Ole Lerflaten med møllesten som i sin tid ble tatt opp fra elva der den slet seg fra flytebrua som var på veg mot fossen.

Foto: M. Sveen